HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

11 ianuarie 2007 *

În cauza C-384/05,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos), prin decizia din 14 octombrie 2005, primită de Curte la 24 octombrie 2005, în procedura

Johan Piek

împotriva

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul K. Lenaerts (raportor), președinte de cameră, în calitate de președinte al Camerei a patra, domnii J. N. Cunha Rodrigues și K. Schiemann, judecători,

* Limba de procedură: olandeza.

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 septembrie 2006,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Piek, de A. van Beek și G. de Jager, advocaten;

— pentru guvernul olandez, de doamnele H. G. Sevenster, M. de Mol și de domnul P. van Ginneken, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de doamnele H. Tserepa-Lacombe și M. van Heezik, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește regimul cotelor de lapte rezultat din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind

organizarea comună a pieței în sectorul laptelui și produselor lactate (JO L 148, p. 13), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 856/84 al Consiliului din 31 martie 1984 (JO L 90, p. 10), și din Regulamentul (CEE) nr. 857/84 al Consiliului din 31 martie 1984 privind regulile generale pentru aplicarea prelevării vizate la articolul 5c din Regulamentul nr. 804/68 (JO L 90, p. 13) și, mai precis, interpretarea articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul litigiului dintre domnul Piek, producător de lapte care a încheiat în 1979, în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 1078/77 al Consiliului din 17 mai 1977 de instituire a unui regim de prime de necomercializare a laptelui și produselor lactate și de reconversie a șeptelurilor de vaci de lapte (JO L 131, p. 1), un acord de necomercializare a laptelui pentru o perioadă de patru ani cu Fondul de dezvoltare și de restructurare a agriculturii (Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw, denumit în continuare „acordul «SLOM»"), pe de o parte, și Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Ministerul Agriculturii, Mediului și Pescuitului), pe de altă parte, în legătură cu un refuz de a i se aloca o cantitate specifică de referință în temeiul articolului 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 857/84.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Organizarea comună a pieței în sectorul laptelui și al produselor lactate a fost instituită prin Regulamentul nr. 804/68.

4 Pentru a combate excedentele structurale, Regulamentul nr. 1078/77 a creat un sistem de prime destinate agricultorilor care renunță să comercializeze laptele și

produsele lactate (primă de necomercializare) sau care reconvertesc șeptelul lor de lapte în șeptel de îngrășare (primă de reconversie). Prima de necomercializare este acordată, la cerere, oricărui producător care se angajează, pentru o perioadă de cel puțin patru ani, să nu cedeze, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, nici laptele și nici produsele lactate provenite din exploatația sa agricolă.

5 Regulamentul nr. 856/84 a introdus în cadrul Regulamentului nr. 804/68 articolul 5c, care instituie un regim de prelevare suplimentară asupra laptelui colectat și al cărui alineat (1) prevede:

„[...]

Regimul de prelevare este aplicat în fiecare regiune din teritoriul statelor membre conform uneia dintre următoarele formule:

Formula A

— Orice producător de lapte datorează o prelevare pe cantitățile de lapte și/sau de echivalent-lapte pe care le-a livrat unui cumpărător și care, pentru perioada de 12 luni avută în vedere, depășesc o cantitate de referință ce urmează a fi stabilită.

[...]" [traducere neoficială]

6 Modalitățile de aplicare a Regulamentului nr. 804/68, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 856/84, sunt stabilite prin Regulamentul nr. 857/84.

7 Conform articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 857/84, cantitatea de referință de lapte sau de echivalent-lapte este determinată pe baza cantității livrate de producător pe parcursul anului calendaristic 1981. În temeiul alineatului (2) din același articol, statele membre pot alege totuși anul 1982 sau anul 1983 ca an de referință. În Țările de Jos, anul 1983 a fost reținut ca an de referință.

8 Articolul 3 din Regulamentul nr. 857/84 prevede:

„Pentru a determina cantitățile de referință avute în vedere la articolul 2 și în cadrul aplicării formulelor A și B, sunt luate în considerare anumite situații speciale, după cum urmează:

1. producătorii care au adoptat un plan de dezvoltare a producției de lapte în baza Directivei 72/159/CEE, depus înainte de 1 martie 1984, pot obține, conform deciziei statului membru:

   — dacă planul este în curs de executare, o cantitate specifică de referință care ține cont de cantitățile de lapte și de produse lactate prevăzute de planul de dezvoltare;

— dacă planul a fost executat după 1 ianuarie 1981, o cantitate specifică de referință care ține cont de cantitățile de lapte și de produse lactate pe care le-au livrat în cursul anului în care planul a fost îndeplinit.

Dacă statul membru dispune de suficiente informații, pot fi de asemenea luate în considerare investițiile efectuate fără un plan de dezvoltare;

[...]" [traducere neoficială]

9 Regulamentul (CEE) nr. 764/89 al Consiliului din 20 martie 1989 de modificare a Regulamentului nr. 857/84 (JO L 84, p. 2) a adăugat acestuia din urmă, printre altele, articolul 3a, conform căruia puteau fi acordate cantități specifice de referință producătorilor care, din cauza unui angajament asumat în temeiul Regulamentului nr. 1078/77 (angajament ce corespunde, în Țările de Jos, unui acord „SLOM") și care expira, după caz, după 30 septembrie 1983 sau după 31 decembrie 1983, nu avuseseră posibilitatea să obțină o cantitate de referință în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 857/84. Acordarea unei asemenea cantități specifice de referință presupunea respectarea condițiilor prevăzute de Regulamentul nr. 764/89.

10 Din articolul 5 al Regulamentului nr. 857/84 rezultă că acele cantități suplimentare de referință avute în vedere în special la articolul 3 din acest regulament nu pot fi acordate decât în limitele cantității garantate pentru fiecare stat membru. Aceste cantități trebuie prelevate din rezerva națională. Aceasta este constituită din cantitățile de referință care nu au fost atribuite producătorilor și din cantitățile de referință eliberate, mai ales ca urmare a abandonării activității de către producători.

Reglementarea olandeză

11 Reglementarea olandeză relevantă este cuprinsă în Decretul ministerial privind prelevarea suplimentară (Beschikking Superheffing) din 18 aprilie 1984, intrat în vigoare la 1 aprilie 1984.

12 Conform articolului 2 din decretul din 18 aprilie 1984, producătorul datorează o prelevare suplimentară în cazul în care depășește cantitatea de referință care i-a fost alocată.

13 Regula principală privind alocarea cantităților de referință este enunțată la articolul 5 din decretul din 18 aprilie 1984, care, potrivit versiunii în vigoare la data faptelor din acțiunea principală, și anume cea rezultând din Decretul ministerial de modificare a Decretului privind prelevarea suplimentară (lapte) [Wijziging Beschikking Superheffing (melk)] din 28 martie 1985, prevedea că prelevarea nu era datorată pentru cantitatea ce fusese livrată în 1983, redusă cu 8,65 %.

14 Articolul 3 din Regulamentul nr. 857/84 a fost pus în aplicare prin articolul 11 din decretul din 18 aprilie 1984, care prevede regulile de alocare a cantităților specifice de referință. Potrivit versiunii în vigoare la data faptelor din acțiunea principală, această dispoziție prevedea:

„1. Orice persoană care a contractat obligații de investiție după 1 septembrie 1981, însă înainte de 1 martie 1984 poate invoca dispozițiile prezentului articol și pretinde o cantitate specifică ce derogă de la cantitatea vizată la articolul 5 alineatul (1) sau, respectiv, la articolul 5 alineatul (2). Acest drept poate fi exercitat și în cazul în care un alt titular de drepturi reale asupra terenului în cauză a contractat obligații de aceeași natură.

2. Se înțelege prin obligații de investiție, în sensul alineatului (1), obligațiile de a efectua investiții sau obligațiile contractate în cadrul Decretului privind exploatațiile agricole cu potențial de dezvoltare (Besluit landbouwbedrijven met ontwikkelingsmogelijkheden, Stcrt 1974, 83 și 89) în vederea aplicării unui plan de dezvoltare aprobat:

a) fie pentru o sumă de cel puțin 50 000 [NLG], destinată înlocuirii unei părți din adăposturile existente sau creșterii numărului acestora, cu condiția ca operațiunea să privească cel puțin 20 % din exploatație și cel puțin cinci adăposturi înlocuite sau adăugate, iar numărul total de adăposturi să nu depășească șaizeci;

b) fie pentru o sumă de cel puțin de 100 000 [NLG], destinată înlocuirii unei părți din adăposturile existente sau creșterii numărului acestora, cu condiția ca operațiunea să privească cel puțin 25 % din exploatație, iar numărul total de adăposturi să fie mai mare de șaizeci.

Prin «obligații de investiție» se înțelege, de asemenea, obligațiile contractate pentru o sumă egală cu cel puțin 90 % din sumele prevăzute la literele a) sau b), atunci când persoana în cauză poate dovedi că a efectuat personal lucrări de o valoare cel puțin egală cu diferența între suma prevăzută la litera a) sau b) și suma pentru care au fost contractate obligațiile.

3. Se înțelege prin adăposturi, în sensul alineatului 2, adăposturile amenajate pentru vaci de lapte sau vaci gestante, precum și anexele acestora, atunci când aceste adăposturi și anexe au fost date efectiv în folosință după 1 ianuarie 1982.

4. Cantitatea specifică vizată la punctul 1 este egală cu cantitatea pe care persoana în cauză a livrat-o întreprinderii unde au fost realizate investițiile, pe parcursul unei perioade de livrare de 52 de săptămâni, care corespunde practic anului calendaristic și care este anterioară contractării obligațiilor avute în vedere la punctul 1, la care se adaugă numărul de kilograme pentru care este recunoscut acest drept și care se calculează potrivit următoarei formule: numărul total de adăposturi suplimentare sau noi minus numărul de vaci de lapte sau gestante disponibile în întreprindere în cursul anului care a precedat contractarea obligațiilor, în cazul în care acest număr este superior numărului de adăposturi disponibile înaintea extinderii, minus 20 % din această extindere, multiplicat cu 5 500, minus 8,65 % din total, considerându-se că:

a) atunci când darea efectivă în folosință, în sensul alineatului 3, a avut loc în 1983, vor fi luate în considerare două treimi din cantitatea calculată conform formulei de mai sus, fără a aduce atingere articolului 5 alineatul 1 sau 2 și că

b) atunci când darea efectivă în folosință, în sensul alineatului 3, a avut loc înainte de 1 aprilie 1985, va fi luată în considerare jumătate din această cantitate, fără a aduce atingere articolului 5 alineatul 1 sau 2;

c) atunci când darea efectivă în folosință, în sensul alineatului 3, a avut loc după 31 martie 1985, însă înainte de 1 ianuarie 1986, se aplică numai articolul 5 alineatul 1 sau 2.

Atunci când darea efectivă în folosință, în sensul alineatului 3, a avut loc după 1985, nu se poate recunoaște niciun drept la o cantitate specială în temeiul dispozițiilor

acestui articol. Pentru producătorii care, în cursul anului ce precedă contractarea obligațiilor, nu au efectuat nicio livrare sau vânzare directă, formula se calculează aplicând 10 % în loc de 20 %.

[...]"

15 Decretul privind prelevarea suplimentară aplicabilă participanților la un sistem de tăiere sau de reconversie a vitelor destinate producției de lapte (Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers) din 16 mai 1989 se referea la producătorii de lapte care nu au putut livra lapte în 1983 din cauza unui angajament rezultat dintr-un acord „SLOM". Această reglementare le permitea să obțină o cantitate specifică de referință.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

16 În 1979, domnul Piek, producător de lapte în Țările de Jos, a încheiat cu Fondul de dezvoltare și de restructurare a agriculturii un acord „SLOM" în temeiul căruia s-a angajat, în schimbul plății unei prime, să nu livreze lapte sau produse lactate între 1 martie 1980 și 10 martie 1984. Prin urmare, domnul Piek și-a schimbat activitatea și a transformat exploatația de producție a laptelui în exploatație de creștere pentru îngrășare.

17 În cadrul unei operațiuni de comasare, domnul Piek a putut să dispună de un teren de 36 de hectare alăturat clădirilor exploatației sale, parcelă care i-a fost atribuită cu condiția de a (re)implanta acolo o exploatație de producție a laptelui.

18 Modificarea planului de ocupare a terenurilor necesară în acest scop era ea însăși supusă condiției ca domnul Piek să solicite, înainte de 1 iulie 1981, o autorizație în vederea construirii unui adăpost și ca lucrările de construire a acestuia să demareze în 1981. La 11 iunie 1981, domnul Piek a semnat trei contracte cu întreprinderi în scopul construirii fundațiilor clădirii și apoi al amenajării unui adăpost pentru vacile de lapte. Această construcție a fost terminată în 1983.

19 La 27 iunie 1984, domnul Piek a introdus, în temeiul articolului 11 din decretul din 18 aprilie 1984, cererea care se află la originea prezentei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

20 Această cerere a fost respinsă printr-o decizie din 12 octombrie 1984, cu motivarea că obligațiile de investiție privind exploatația de producție a laptelui fuseseră contractate înainte de 1 septembrie 1981. Or, articolul 11 alineatul 1 din decretul din 18 aprilie 1984 impunea ca aceste obligații de investiție să fi fost contractate între 1 septembrie 1981 și 1 martie 1984.

21 Domnul Piek a introdus o contestație împotriva acestei decizii la Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Această contestație a fost declarată neîntemeiată prin decizia din 12 iunie 1985, care a menținut decizia din 12 octombrie 1984.

22 Prin urmare, domnul Piek a sesizat diferite instanțe din Țările de Jos. Hoge Raad der Nederlanden a fost sesizată pentru prima dată cu un recurs împotriva unei hotărâri a Gerechtshof te 's-Gravenhage din 18 mai 2000, pe care a casat-o prin hotărârea din 24 mai 2002. În continuare, cauza fiind trimisă Gerechtshof te Amsterdam, reclamantul a sesizat Hoge Raad der Nederlanden cu un recurs împotriva hotărârii pronunțate de această instanță.

23 Instanța de trimitere precizează că, din cauza acordului „SLOM" pe care îl încheiase, reclamantul din acțiunea principală nu a livrat nici lapte și nici produse lactate în 1983, an ales de Regatul Țărilor de Jos ca an de referință. De asemenea, acesta nu îndeplinea nici condițiile pentru a obține o cantitate specifică de referință în temeiul decretului din 16 mai 1989.

24 Acesta este contextul în care Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Se opune articolul 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84 unei reglementări naționale care a fost adoptată pentru punerea în aplicare a acestei dispoziții și care prevede că producătorii care au contractat obligații de investiție, în cadrul sau în afara unui plan de dezvoltare, nu pot obține o cantitate specifică de referință decât dacă au contractat aceste obligații după 1 septembrie 1981, însă înainte de 1 martie 1984?

2) În cazul în care nu se poate răspunde în termeni generali la prima întrebare, care sunt criteriile pe baza cărora trebuie apreciat în ce măsură restricția temporală la care se referă prima întrebare este compatibilă cu Regulamentul nr. 857/84?"

Cu privire la întrebările preliminare

25 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere ridică problema competenței unui stat membru de a restrânge, printr-o măsură națională de punere în aplicare a articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84, categoria producătorilor de lapte ce pot beneficia de o cantitate specifică de referință la acei producători care au contractat obligații de investiție între 1 septembrie 1981 și 1 martie 1984, în cadrul sau în afara unui plan de dezvoltare, excluzând astfel producătorii de lapte care contractaseră astfel de obligații înainte de 1 septembrie 1981.

26 În prealabil, trebuie amintit că Regulamentul nr. 856/84 a instituit o prelevare suplimentară percepută pentru cantitățile de lapte livrate ce depășesc o cantitate de referință stabilită pentru fiecare stat membru.

27 Astfel cum s-a precizat la punctul 7 din prezenta hotărâre, Regatul Țărilor de Jos, utilizând posibilitatea acordată la articolul 2 alineatul (2) din regulamentul menționat, a prevăzut că, pe teritoriul său, cantitatea de referință este egală cu cea de lapte sau echivalent-lapte livrată sau cumpărată pe parcursul anului calendaristic 1983.

28 Derogări de la aceste norme, ce permit producătorilor să obțină, în anumite situații speciale și cu anumite condiții, o cantitate specifică de referință, sunt prevăzute mai ales la articolul 3 din Regulamentul nr. 857/84.

Cu privire la existența unei puteri de apreciere în cadrul articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84

29 În ceea ce privește derogările prevăzute la articolul 3 punctul 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 857/84, Curtea a recunoscut statelor membre o putere de apreciere pentru a prevedea sau nu alocarea de cantități specifice de referință producătorilor vizați de această dispoziție (hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții, C-63/93, Rec., p. I-569, punctul 11) și pentru a stabili, dacă este necesar, mărimea acestora, în scopul de a ține seama de un plan de dezvoltare în curs de executare (hotărârea din 11 iulie 1989, Cornée și alții, 196/88-198/88, Rec., p. 2309, punctul 13) sau de un plan de dezvoltare executat după 1 ianuarie 1981 (hotărârea din 12 iulie 1990, Spronk, C-16/89, Rec., p. I-3185, punctele 11 și 12).

30 Spre deosebire de reclamanții din cauzele citate anterior, domnul Piek a efectuat investițiile sale în afara unui plan de dezvoltare în sensul articolului 3 punctul 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 857/84.

31 Astfel cum a subliniat Comisia, este totuși necesar să se admită că statele membre dispun de o putere de apreciere identică în ipoteza prevăzută la articolul 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 857/84. În plus, domnul Piek nu a contestat însăși existența acestei puteri de apreciere, ci posibilitatea ca aceasta să permită unui stat membru să limiteze acordarea unei cantități specifice de referință producătorilor de lapte ce au contractat obligații de investiție după 1 septembrie 1981 și, în consecință, să restrângă categoria producătorilor ce ar putea beneficia de o asemenea cantitate.

Cu privire la limitele puterii de apreciere exercitate în temeiul articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84

32 Atunci când un stat membru decide să utilizeze posibilitatea de a acorda cantități specifice de referință în temeiul articolului 3 punctul 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 857/84, marja de apreciere de care dispune este limitată de exigențele rezultate atât din textul dispoziției în cauză, cât și din obiectivul urmărit și din principiul nediscriminării (a se vedea hotărârea Spronk, citată anterior, punctele 13 și 17).

33 Cu toate că aceste exigențe au fost formulate în cadrul competenței acordate statelor membre de a stabili nivelul cantităților de referință individuale în favoarea diferiților producători ce au adoptat un plan de dezvoltare, precum în hotărârea Spronk, citată anterior, este necesar să se considere că aceste exigențe sunt aplicabile și condițiilor stabilite de un stat membru în vederea atribuirii de cantități specifice de referință în cazul investițiilor efectuate fără un plan de dezvoltare, în sensul articolului 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 857/84.

34 În plus, conform unei jurisprudențe constante, atunci când adoptă măsuri de aplicare a unei reglementări comunitare, autoritățile naționale sunt obligate să își exercite puterea discreționară cu respectarea principiilor generale ale dreptului comunitar, între care și principiul proporționalității (a se vedea în special hotărârea din 20 iunie 2002, Mulligan și alții, C-313/99, Rec., p. I-5719, punctele 35 și 36, hotărârea din 25 martie 2004, Cooperativa Lattepiú și alții, C-231/00, C-303/00 și C-451/00, Rec., p. I-2869, punctul 57, și hotărârea din 14 septembrie 2006, Slob, C-496/04, Rec., p. I-8257, punctul 41).

35 Este necesar să se examineze în lumina acestor principii dacă statul membru în cauză a exercitat puterea sa de apreciere în conformitate cu dreptul comunitar atunci când a prevăzut că numai producătorii ce au contractat obligații de investiție între 1 septembrie 1981 și 1 martie 1984 pot beneficia de o cantitate specifică de referință, cu excluderea producătorilor care au contractat astfel de obligații înainte de 1 septembrie 1981.

36 În ceea ce privește formularea articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84, este necesar să se constate că, în legătură cu obligațiile de investiție, această dispoziție stabilește o dată limită în privința obligațiilor contractate cu plan de dezvoltare, avute în vedere de primul paragraf al acestuia, prin faptul că prevede că numai producătorii care au adoptat un asemenea plan depus „înainte de 1 martie 1984" pot, eventual, obține o cantitate specifică de referință. În schimb, această dispoziție nu stabilește data începând cu care obligațiile de investiție trebuie în mod necesar să fie luate în considerare pentru obținerea unei cantități specifice de referință.

37 Data de 1 ianuarie 1981 este menționată la articolul 3 punctul 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 857/84 în cadrul distincției pe care o face această dispoziție între planurile „în curs de executare" (prima liniuță) și planurile executate după această dată (a doua liniuță), în scopul de a determina valoarea cantității specifice de referință ce poate fi alocată. Astfel cum a subliniat Comisia, din menționarea datei de mai sus nu poate fi trasă nicio concluzie determinantă în ceea ce privește delimitarea obligațiilor de investiție ce pot fi luate în considerare pentru alocarea unei cantități de referință specifice.

38 În plus, menționarea datei de 1 ianuarie 1981 la articolul 3 punctul 1 primul paragraf din Regulamentul nr. 857/84 corespunde faptului că articolul 2 alineatul (1) din regulamentul menționat consideră anul 1981 ca fiind, în principiu, anul de referință.

Or, Regatul Țărilor de Jos a utilizat posibilitatea oferită la alineatul (2) al articolului menționat de a opta pentru anul 1983 ca an de referință. În consecință, nu este cazul să se transpună data de 1 ianuarie 1981 în contextul unei obligații de investiție contractate fără un plan de dezvoltare în sensul articolului 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 857/84.

39 Rezultă că, în mod contrar celor susținute de domnul Piek, formularea articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84 nu conține elemente de natură să împiedice un stat membru să limiteze categoria producătorilor care pot beneficia de o cantitate specifică de referință la producătorii ce au contractat obligații de investiție după 1 septembrie 1981.

40 În ceea ce privește obiectivul articolului 3 punctul 1 din Regulamentul nr. 857/84, acesta este să permită statelor membre să adapteze cantitățile de referință pentru a ține seama de situația specială a anumitor producători (a se vedea hotărârea Duff și alții, citată anterior, punctul 13). Cu toate acestea, astfel cum rezultă din articolul 5 din regulamentul menționat, acest obiectiv trebuie urmărit în limitele rezervei constituite de statul membru în cauză în cadrul cantității garantate.

41 Prin urmare, rezultă din coroborarea dispozițiilor articolului 3 punctul 1 și ale articolului 5 din Regulamentul nr. 857/84 că, dacă legiuitorul comunitar a intenționat să acorde statelor membre posibilitatea de a permite unui producător ce a contractat obligații de investiție să beneficieze de fructele investiției sale (a se vedea în acest sens hotărârile citate anterior Cornée și alții, punctul 12, și Spronk,

punctul 15), posibilitatea unui stat membru de a acorda în acest scop cantități specifice de referință nu poate fi exercitată decât în limitele cantității garantate, iar aceste cantități provin din rezerva națională. Contrar celor susținute de domnul Piek, o asemenea constrângere poate fi de natură să justifice o limitare în timp a obligațiilor de investiție ce pot fi luate în considerare în această privință.

42 În acest caz, chiar presupunând, așa cum a susținut domnul Piek în cadrul ședinței, că epuizarea rezervei naționale nu poate fi dovedită în fața instanței de trimitere căreia îi revine obligația de a examina acest aspect, o limitare în timp precum cea în cauză în acțiunea principală se dovedește totuși necesară atunci când un stat membru, care beneficiază în această privință de o marjă de apreciere, poate să se întemeieze în mod valabil pe un risc real de epuizare a acestei rezerve naționale. Or, este necesar să se sublinieze în această privință că, în Țările de Jos, toate cantitățile de referință au fost supuse, la acel moment, unei reduceri de 8,65 % (a se vedea punctele 13 și 14 din prezenta hotărâre).

43 În plus, această limitare în timp nu ar putea fi considerată excesivă prin raportare la acest risc de epuizare. Într-adevăr, comparând inconvenientele suportate de producătorii de lapte aflați în situația domnului Piek și obligația pentru statul membru în cauză de a respecta exigențele impuse la articolul 5 din Regulamentul nr. 857/84, trebuie observat că limitarea în timp a obligațiilor de investiție ce trebuie luate în considerare pentru acordarea unei cantități specifice de referință la cele contractate după 1 septembrie 1981 este fondată pe ideea că orice producător care contractase asemenea obligații înainte de această dată dispunea de cel puțin șaisprezece luni pentru a le respecta înainte de 1 ianuarie 1983, începutul anului de referință ales de autoritățile olandeze. Or, acest termen trebuie considerat ca fiind suficient de lung pentru a permite unui asemenea producător să realizeze, pe

parcursul anului de referință 1983, producția suplimentară de lapte rezultată din obligațiile sale de investiție în noi adăposturi pentru vaci de lapte și vaci gestante.

44 De altfel, domnul Piek nu a prezentat argumente de natură să pună la îndoială faptul că atingerea acestui obiectiv este, în general, posibilă într-un asemenea interval.

45 Rezultă de asemenea că producătorii care contractaseră obligații de investiție înainte de 1 septembrie 1981 nu sunt supuși unei discriminări prin raportare la cei care contractaseră obligații după această dată. Într-adevăr, spre deosebire de aceștia din urmă, primii se află în situația de a obține, fără a fi necesar să recurgă la o măsură derogatorie de alocare a unei cantități specifice de referință în temeiul articolului 3 din Regulamentul nr. 857/84, o cantitate de referință, în sensul articolului 2 din regulamentul menționat, care reflectă creșterea producției lor rezultate din investițiile consimțite anterior.

46 Astfel cum a subliniat guvernul olandez, este de asemenea necesar să se adauge că luarea în considerare a obligațiilor de investiție contractate înainte de 1 septembrie 1981 ar fi putut presupune riscul unei aplicări neadecvate a reglementării privind cotele de lapte. Într-adevăr, aceasta ar fi permis producătorilor să invoce foste obligații de investiție, anterioare acestei date, pentru a le fi atribuite cantități specifice de referință nu în scopul de a produce sau comercializa lapte, ci de a obține un avantaj pur financiar din valoarea lor comercială (a se vedea în acest sens hotărârea din 22 octombrie 1991, von Deetzen, C-44/89, Rec., p. I-5119, punctul 24, și hotărârea din 20 iunie 2002, Thomsen, C-401/99, Rec., p. I-5775, punctele 39 și 45).

47 Din considerațiile care precedă rezultă că răspunsul la întrebările adresate de Hoge Raad der Nederlanden trebuie să fie acela că articolul 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 857/84 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în cauză în acțiunea principală, care restrânge categoria producătorilor de lapte ce pot beneficia de o cantitate specifică de referință la cei care au contractat obligații de investiție după 1 septembrie 1981, însă înainte de 1 martie 1984.

Cu privire la cheltuielile de judecată

48 Întrucât procedura are, în privința părților din acțiunea principală, caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 3 punctul 1 al doilea paragraf din Regulamentul (CEE) nr. 857/84 al Consiliului din 31 martie 1984 privind regulile generale pentru aplicarea prelevării avute în vedere la articolul 5c din Regulamentul (CEE) nr. 804/68 în sectorul laptelui și al produselor lactate trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în cauză în acțiunea principală, care restrânge categoria producătorilor de lapte ce pot beneficia de o cantitate specifică de referință la cei care au contractat obligații de investiție după 1 septembrie 1981, însă înainte de 1 martie 1984.

Semnături